

ODPIS

POSTANOWIENIE

Dnia 13 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Aneta Łazarska (spr.)

SSO Anna Janas

SSO Renata Puchalska

po rozpoznaniu w dniu 13 czerwca 2019 r. w Warszawie
na posiedzeniu niejawnym
sprawy z powództwa Passenger Rights spółki akcyjnej w Warszawie (poprzednio: Passenger Rights sp. z o.o. w Warszawie)
przeciwko Ryanair DAC w Dublinie (Irlandia)
o zapłatę
na skutek zażalenia pozwanego
od postanowienia Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie
z dnia 15 lutego 2019 r., sygn. akt XVII GC 776/17
postanawia:

Wpisano do rejestru	
Trybunału Sprawiedliwości pod numerem	1121349
Luksemburg, dnia	10. 07. 2019
Faks/E-mail:	<i>M. Miroslav</i>
Wpłynęło dnia:	09/07/19
	Sekretarz, Miroslav Mekszejev Kierownik wydziału

w oparciu art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o udzielenie odpowiedzi na następujące pytanie prejudycjalne:

czy art. 2 b), 3 ust. 1,2 i 6 ust.1 Dyrektywy 93/13 EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i art. 25 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr. 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych - w zakresie badania ważności umowy o jurysdykcję należy tak interpretować, że na brak indywidualnego negocjowania warunków umowy i nieuczciwe postanowienia umowne wynikające z umowy prorogacyjnej dotyczącej jurysdykcji może się powoływać także końcowy nabywca wierzytelności nabytej w drodze cesji od konsumenta, który sam jednak statusu konsumenta nie posiada?

SSO Anna Janas

SSO Aneta Łazarska

SSO Renata Puchalska

NA ORYGINALE WŁAŚCIWE PODPISY
za zgodność

CURIA GRIFFE Luxembourg
Entrée 09. 07. 2019

ST. SEKRETARZ SĄDOWY
Anita Ciepłowska

Uzasadnienie

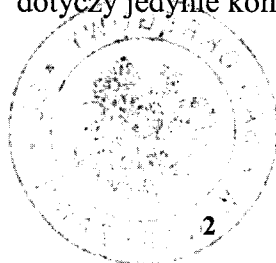
1. STAN FAKTYCZNY I PRZEBIEG POSTĘPOWANIA:

Powódka Passenger Rights spółki akcyjnej w Warszawie wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej Ryanair DAC w Dublinie (Irlandia) kwoty 250 Euro tytułem odszkodowania za anulowany lot z Mediolanu do Warszawy.

W odpowiedzi na pozew pozwana podniosła zarzut braku jurysdykcji krajowej sądu polskiego i wniosła o odrzucenie pozwu. Wskazała, że umowa przewozu została zawarta w oparciu o Ogólny Regulamin Przewozu Ryanair, który pasażer zaakceptował dokonując zakupu biletu lotniczego przez internet. Wskazała, że zgodnie z postanowieniem pkt 2.4 Ogólnego Regulaminu Przewozu, w braku odmiennych postanowień wynikających z Konwencji lub obowiązującego prawa, umowa przewozu zawarta z pozwaną jako przewoźnikiem, Ogólne Warunki Przewozu oraz Regulamin pozwanej, podlegają interpretacji zgodnie z przepisami prawa irlandzkiego i wszelkie spory wynikające lub związane z umową przewozu będą podlegały jurysdykcji irlandzkich sądów. Pozwana podniosła, że powódka jako nabywca wierzytelności od pasażera, jest również związana zapisem na sąd irlandzki.

Postanowieniem z dnia 15 lutego 2019 r. sąd I instancji odmówił odrzucenia pozwu, podobnie zresztą jak inne sądy polskie w kilkudziesięciu analogicznych sprawach. Wyjaśnił, że wprawdzie zbywcę wierzytelności dochodzonych pozwem i pozwaną łączyła klauzula prorogacyjna zastrzegająca zastosowanie do umowy przewozu przepisów prawa irlandzkiego i rozpoznawanie sporów wynikłych z tej umowy przez sąd irlandzki, jednakże Sąd Rejonowy rozpoznający niniejszą sprawę stoi na stanowisku, że wskazana klauzula nie wiązała zbywcy należności (pasażera). Powołując się przy tym na art. 3 ust 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta.

Pozwana wniosła zażalenie, wskazując, że szczególny system ochrony konsumenta przewidziany w prawie unijnym dotyczy jedynie konsumenta końcowego, będącego osobą

prywatną, nieprowadzącą działalności gospodarczej ani zawodowej. Pozwana wskazała, że powódka nie jest konsumentem, więc nie może korzystać z ochrony jurysdykcyjnej przewidzianej dla umów konsumenckich. Pozwany zarzucił m.in. naruszenie art. 1099 § 1 k.p.c. art. 17 ust. 3 w zw. z art. 19 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr. 1215/2012 („Rozporządzenie Bruksela I bis”) poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, iż postanowienia ogólnych warunków przewozu i regulaminu nie wiązały konsumenta, a co za tym idzie, nie wiążą powoda. Pozwany również zarzucił naruszenie art. 385¹ k.c. w zw. z art. 385³ pkt 23 k.c. w zw. z art. 509 k.c. poprzez ich zastosowanie w niniejszej sprawie, a w szczególności uznanie, iż postanowienia regulaminu pozwanego wyłączające jurysdykcję sądów polskich nie wiązały konsumenta (poprzednika prawnego powoda), a co za tym idzie - nie wiązały też powoda jako cesjonariusza.

1. PRAWO UNII EUROPEJSKIEJ:

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych

(Artykuł 25)

(25) 1. Jeżeli strony niezależnie od ich miejsca zamieszkania uzgodniły, że sąd lub sądy państwa członkowskiego powinny rozstrzygać spór już wynikły albo spór przyszły mogący wynikać z określonego stosunku prawnego, to sąd lub sądy tego państwa mają jurysdykcję, chyba, że umowa ta jest nieważna pod względem materialnym, na mocy prawa danego państwa członkowskiego. Tak określona jurysdykcja jest jurysdykcją wyłączną, o ile strony nie uzgodniły inaczej. Umowę jurysdykcyjną zawiera się:

- a) w formie pisemnej lub ustnej potwierdzonej na piśmie;
- b) w formie, która odpowiada praktyce przyjętej między stronami; lub
- c) w handlu międzynarodowym- w formie odpowiadającej zwyczajowi handlowemu, który strony znały lub musiały znać i który strony umów tego rodzaju w określonej dziedzinie handlu powszechnie znają i którego stale przestrzegają.

2. Wszelkie przekazy* elektroniczne umożliwiające trwałe zapis umowy są traktowane na równi z formą pisemną.

3. Jeżeli w zawartych na piśmie warunkach powołania "trustu" zostało stwierdzone, że powództwa przeciwko założycielowi, "trustee" lub uposażonemu z tytułu "trustu" rozpoznawać ma sąd lub sądy państwa członkowskiego, to ten sąd lub te sądy mają jurysdykcję wyłączną, jeżeli chodzi o stosunki między tymi osobami lub ich prawa lub obowiązki w ramach "trustu".'

4. Umowy jurysdykcyjne lub odpowiednie przepisy zawarte w warunkach powołania "trustu" nie wywołują skutku prawnego, jeżeli są sprzeczne z przepisami art. 15, 19 lub 23 albo jeżeli sądy, których jurysdykcja została wyłączona przez strony w umowie, mają wyłączną jurysdykcję na podstawie art. 24.

5. Umowę jurysdykcyjną, która stanowi część umowy podstawowej, traktuje się jak umowę niezależną od innych postanowień umowy podstawowej.

Ważności umowy jurysdykcyjnej nie można podważać, opierając się jedynie na przesłance nieważności umowy podstawowej.

Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich

Artykuł 2

Do celów niniejszej dyrektywy:

- a) „nieuczciwe warunki” oznaczają warunki umowne zdefiniowane w art. 3;
- b) „konsument” oznacza każdą osobę fizyczną, która w umowach objętych niniejszą dyrektywą, działa w celach niezwiązanych z handlem, przedsiębiorstwem lub zawodem;

Artykuł 3 ust.1 i 2

1. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. W zakresie zastosowania Traktatów i bez uszczerbku dla postanowień szczególnych, które one przewidują, zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

Parlament Europejski i Rada, stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą, mogą przyjąć wszelkie przepisy w celu zakazania takiej dyskryminacji. 2. Warunki umowy zawsze zostaną uznane za nie wynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Fakt, że niektóre aspekty warunku lub jeden szczególny warunek były negocjowane indywidualnie nie wyłącza stosowania niniejszego artykułu do pozostałej części umowy, jeżeli ogólna ocena umowy wskazuje na to, że została ona sporządzona w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Jeśli sprzedawca lub dostawca twierdzi, że standardowe warunki umowne zostały wynegocjowane indywidualnie, ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na nim.

(Artykuł 6 ust.1)

1. Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

2. PRAWO KRAJOWE

- Kodeks cywilny z dnia 10 maja 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025);
- Kodeks postępowania cywilnego z dnia 14 czerwca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360)

Artykuł 1099 § 1 k.p.c.

Jeżeli brak podstaw uzasadniających jurysdykcję krajową w sprawie, a przeprowadzenie postępowania przed sądem lub innym organem państwa obcego nie jest możliwe albo nie można wymagać jego przeprowadzenia, sprawa należy do jurysdykcji krajowej, gdy wykazuje wystarczający związek z polskim porządkiem prawnym.

Artykuł 385¹, 385³ pkt 23, 509 k.c.

(385¹) § 1. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

§ 2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

§ 3. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. § 4. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

(385³ pkt 23) W razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności: wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

(509) § 1. Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiłoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania.

§ 2. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.

WĄTPLIWOŚCI SĄDU KRAJOWEGO:

1. W ramach systematyki Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych jurysdykcja sądów państwa członkowskiego miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego stanowi zasadę ogólną, ustanowioną w art. 4 tego rozporządzenia. Jedynie w drodze odstępstwa od tej zasady przepis ten przewiduje enumeratywnie wyliczone przypadki, w których pozwany może, względnie musi, zostać pozwany przed sądy innego państwa członkowskiego. Zasady jurysdykcyjne stanowiące odstępstwo od tej

zasady ogólnej należy poddawać wykładni ścisłej, co oznacza, że nie mogą one być interpretowane w sposób wykraczający poza stosowanie ich do wypadków wyraźnie przewidzianych w rozporządzeniu (zob. wyrok ETS z dnia 25 stycznia 2018 r., Schrems, C- 498/16, wyrok ETS z dnia 20 stycznia 2005 r., Gruber, C- 464/01, EU: C: 2005:32, pkt 32).

2. Europejski Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z dnia 9 lipca 2009, C-204/08 w sprawie Peter Rehder przeciwko Air Baltic Corporation orzekł, że artykuł 5 pkt 1 lit. b) tiret drugie rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że w przypadku przewozu lotniczego osób pomiędzy państwami członkowskimi, dokonywanego na podstawie umowy zawartej z jednym przedsiębiorstwem lotniczym będącym rzeczywistym przewoźnikiem, sądem właściwym do rozpoznawania powództwa o odszkodowanie, opartego na powyższej umowie i na rozporządzeniu (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającym wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 295/91 jest według wyboru powoda, sąd, w okręgu którego, znajduje się miejsce odlotu, albo sąd, w okręgu którego znajduje się miejsce przylotu samolotu, uzgodnione w umowie. W niniejszej sprawie miejscem odlotu była Polska.
3. W ramach tej sprawy pasażera - zbywcę wiarygodności dochodzonych pozwem i pozwana łączyła jednak klauzula prorogacyjna zastrzegająca zastosowanie do umowy przewozu przepisów prawa irlandzkiego i rozpoznawanie sporów wynikłych z tej umowy przez sąd irlandzki. Sąd I instancji uznał, że wskazana klauzula nie wiązała zbywcy należności (pasażera) albowiem w świetle art. 3 ust 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków postanowienia umowy, której warunki nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Sąd I instancji uznał, że postanowienia ogólnych warunków przewozu i regulaminu nie były negocjowane z konsumentem, a co za tym idzie, nie wiążą powoda- nabywcy wiarygodności. Sąd I instancji powołał się również na tożsame przepisy prawa krajowego art. 385¹ k.c. w zw. z art. 385³ pkt 23 k.c.z których wynika szczególna ochrona prawomaterialna konsumenta.

4. Zgodnie z art. 25 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych jeżeli strony niezależnie od ich miejsca zamieszkania uzgodniły, że sąd lub sądy państwa członkowskiego powinny rozstrzygać spór już wynikły albo spór przyszły mogący wyniknąć z określonego stosunku prawnego, to sąd lub sądy tego państwa mają jurysdykcję, chyba, że umowa ta jest nieważna pod względem materialnym, na mocy prawa danego państwa członkowskiego. Tak określona jurysdykcja jest jurysdykcją wyłączną, o ile strony nie uzgodniły inaczej.
5. Wskazać należy, że iż na wskutek umowy cesji wierzytelność przysługująca konsumentowi przeszła na podmiot będący osobą prawną. W świetle przepisów krajowych, jak też aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego dopuszczalny jest przelew nawet wierzytelności uznawanej za abuzywną, a konsument powierzając profesjonalnemu podmiotowi ściągnięcie tej wierzytelności ma większe szanse na jej wyegzekwowanie niż gdyby działał samodzielnie w stosunku do przedsiębiorcy, którego niedozwolonych praktyk ofiarą wcześniej padł. Abuzywność postanowień umowy może prowadzić do powstania wierzytelności tylko na rzecz konsumenta, niemniej wierzytelność ta może być wykonana przez spełnienie świadczenia do rąk innych podmiotów m.in. przez przelew powierniczy w celu inkasa, tj. ściągnięcia przez cesjonariusza przelanej wierzytelności we własnym imieniu, ale na rachunek konsumenta, który dokonał cesji. Interesy konsumenta nie doznają przez to uszczerbku. Niedozwolony charakter postanowienia umownego może być stwierdzony w toku postępowania w sprawie o zapłatę wytoczonej dłużnikowi przez przedsiębiorcę, który nabył wierzytelność (uchwała SN z 6 kwietnia 2018r. III CZP 114/14, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2004 r., III CSK 563/02, i 24 maja 2007 r., V CSK 23/07). Sąd Najwyższy nie analizował jednak powyższej kwestii pod kątem wykładni prawa unijnego.
6. Sąd Okręgowy powziął wątpliwość, czy w świetle art. 3 ust 1, 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich nabywcę wierzytelności od konsumenta można uznać także za konsumenta, gdyż ocena ta implikuje przesłanki badania ważności umowy o

jurysdykcję. Bezsportny jest fakt, że powód - nabywca wierzytelności jest przedsiębiorcą, a wierzytelność od pasażera (konsumenta) nabył w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Powstaje więc pytanie, czy może on się powoływać na uprawnienia przysługujące de facto konsumentowi w zakresie zapisu prorogacyjnego i czy sąd krajowy jest uprawniony do kontroli tego zapisu pod kątem ochrony konsumenta w świetle art. 3 ust 1, 6 ust.1 dyrektywy Rady 93/13/EWG.

7. Za konsumenta w świetle aktów prawa unijnego uznaje się osobę fizyczną, która działa w celu niezwiązanym z jej działalnością handlową, gospodarczą lub wolnym zawodem. „Konsument” jest definiowany jako przeciwieństwo pojęcia „podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą” (wyroki ETS: z dnia 3 lipca 1997 r., Benincasa, C-269/95, EU:C: 1997:337, pkt 16; z dnia 20 stycznia 2005 r., Gruber, C-464/01, EU:C:2005:32, pkt 36). W świetle Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich pod pojęciem konsumenta rozumie się każdą osobę fizyczną, która działa w celach niezwiązanych z jej zajęciem, przedsiębiorstwem lub zawodem. W wyroku z dnia 19 stycznia 1993 r. sprawa C-89/91 Trybunał Sprawiedliwości wskazał, iż szczególny system ochrony konsumenta przewidziany w prawie unijnym ma za zadanie zagwarantowanie odpowiedniej ochrony konsumentowi jako stronie umowy uznawanej za stronę gospodarczo słabszą i prawnie mniej doświadczoną w stosunku do przedsiębiorcy, która to strona nie powinna być zniechęcana do wnoszenia sprawy do sądu z powodu zmuszania jej do wnoszenia powództwa do sądów państwa, na którego terytorium ma siedzibę jej kontrahent. W tej samej sprawie Trybunał zauważył nadto, że przepisy dotyczą jedynie konsumenta końcowego, będącego osobą prywatną, nieprowadzącą działalności gospodarczej ani zawodowej.
8. Na kanwie orzeczeń Trybunału, pojęcie „konsumenta” należy interpretować w sposób ścisły, odwołując się do pozycji zajmowanej przez daną osobę w ramach określonej umowy uwzględniając naturę i cel tej umowy, a nie sytuację subiektywną tejże osoby, ponieważ ta sama osoba może być uważana za konsumenta w odniesieniu do pewnych czynności i za przedsiębiorcę w odniesieniu do innych czynności (zob. podobne wyroki: z dnia 3 lipca 1997 r. Benincasa, C- 269/95, EU:C: 1997:337, pkt 16; z dnia 20 stycznia Gruber, C- 464/01, EU: C: 2005:32, pkt 36),

9. Wątpliwość sądu krajowego dotyczy tego, czy na skutek cesji wierzytelności przez konsumenta na rzecz przedsiębiorcy ten ostatni podmiot wstępuje w prawa konsumenta i może się powoływać na korzystny reżim unijny dotyczący ochrony statusu konsumenta wynikający m.in. z art. 3 ust. 1, 6 ust.1 Dyrektywy Rady 93/13 EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. Jak wskazał Trybunał w innym kontekście, cesja wierzytelności nie może sama w sobie mieć wpływu na ustalenie sądu właściwego (wyroki ETS z dnia 18 lipca 2013 r. C- 147/12, z dnia 21 maja 2015 r. C- 352/13). Ponadto Trybunał wskazał, że cesja stanowiąca przedmiot postępowania głównego nie może prowadzić do utworzenia nowej podstawy jurysdykcji szczególnej dla konsumenta będącego cesjonariuszem. Trybunał uznał, że w sytuacji, gdy wierzytelność należy do dziedziny zobowiązań z czynów niedozwolonych ściśle związanych z miejscem , gdzie nastąpiło zdarzenie, to przelew wierzytelności dokonany przez pierwotnego wierzyciela na inną osobę nie ma wpływu na określenie sądu właściwego. Czyli w ocenie Trybunału istotne znaczenie ma charakter wierzytelności, kategoria roszczeń, która rzutuje na oznaczenie jurysdykcji. Przelew wierzytelności nie zmienia jej charakteru pierwotnego zobowiązania, stąd jurysdykcja pozostaje niezmienna.
10. W wyroku z 7 lutego 2013r. C 543/10 Refcomp Trybunał uznał że klauzula prorogacyjna może zasadniczo wywoływać skutki jedynie w stosunkach pomiędzy stronami, które wyraziły zgodę na zawarcie umowy. Chodzi bowiem o jej uzgodnienie pomiędzy stronami. Aby móc powoływać się na klauzulę wobec osoby trzeciej, konieczne jest co do zasady wyrażenie zgody przez tę osobę.
11. Odmienne jednak jak się zdaje w sprawie C 498/16 z dnia 25 stycznia 2018 r., Schrems Trybunał uznał, że szczególny system ustanowiony w art. 15 i nast. rozporządzenia nr 44/2001, zainspirowany ideą ochrony konsumentów, uznawanych za stronę ekonomicznie słabszą i prawnie mniej doświadczoną niż jej kontrahent, działa w ten sposób, że konsument korzysta z ochrony tylko wtedy, gdy osobiście jest powodem lub pozwanym w ramach postępowania. Z tego względu powód, który sam nie jest stroną umowy konsumenckiej mającej stanowić przedmiot postępowania, nie może korzystać z podstawy jurysdykcji zastrzeżonej dla konsumentów (zob. podobnie wyrok z dnia 19 stycznia 1993 r., Shearson Lehman Hutton, C-89/91, EU:C:1993:15, pkt 18, 23, 24). Powyższe rozważania należy mieć również na względzie w odniesieniu do konsumenta będącego cesjonariuszem roszczeń innych konsumentów.

Według Trybunału zasady jurysdykcji ustanowione w dziedzinie umów z udziałem konsumentów w art. 16 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia stosują się bowiem - zgodnie z brzmieniem tego artykułu - wyłącznie do powództwa wytoczonego przez konsumenta przeciwko drugiej stronie umowy, co wymaga bezwzględnie zawarcia przez konsumenta umowy z pozwanym przedsiębiorcą (wyrok z dnia 28 stycznia 2015 r., Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, pkt 32). Warunek dotyczący istnienia umowy zawartej między konsumentem i pozwanym przedsiębiorcą pozwala zapewnić przewidywalność jurysdykcji, co jest jednym z celów rozporządzenia nr 44/2001, jak wynika to z motywu 11 tego rozporządzenia.

12. Na tle tych orzeczeń powstaje więc wątpliwość, czy dla określenia jurysdykcji sądu oraz ważności klauzuli prorogacyjnej istotny jest „pierwotny” charakter zobowiązania, czy też przedsiębiorca nabywca wierzytelności może kwestionować zapis prorogacyjny jako niedozwolone postanowienie w oparciu o treść ochrony konsumenckiej.
13. Jeśli przyjmie się wąsko rozumiane pojęcie konsumenta wówczas przedsiębiorca, który nabywa wierzytelność od konsumenta nie będzie mógł korzystać z ochrony, jaka przysługuje konsumentowi i powoływać się na nieważność klauzuli prorogacyjnej.
14. Można jednakże wziąć pod uwagę, że istotne znaczenie ma jedynie pierwotna wierzytelność, źródło zobowiązania, z którego wynika dana wierzytelność, które dookreśla jej charakter, a sam przelew nie zmienia postaci zobowiązania. Wówczas przedsiębiorca mógłby powoływać się na zakres ochrony konsumenckiej wynikającej z art. 3 ust. 1, 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. wstępując niejako w prawa i obowiązki, a więc cały status konsumenta z wszelkimi tego konsekwencjami. Chodzi przy tym nie tylko o samo przeniesienie na nabywcę klauzuli prorogacyjnej, ale systemu szczególnej ochrony konsumenta, która wynika z faktu, że stroną danej umowy jest słabszy podmiot.
15. Takie rozszerzenie zaś zakresu ochrony nie wydaje się uzasadnione, mając na uwadze dość wąsko rozumianą definicję pojęcia konsument. Co więcej Dyrektywa nakłada na Państwa Członkowskie taki model systemu prawa krajowego, że nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta jako strony gospodarczo słabszej. Taki jest cel systemu ochrony konsumenta wynikający z prawa unijnego. Ma gwarantować ochronę konsumentowi jako stronie umowy uznanej za stronę gospodarczo słabszą i prawnie

mniej doświadczoną w stosunku do przedsiębiorcy, która to strona nie powinna być zniechęcana do wnoszenia sprawy do sądu z powodu zmuszania jej wytoczenia powództwa do sądów państwa, na którego terytorium ma siedzibę kontrahent (wyrok ETS z 19 stycznia 1993r, Lehmann Hutton INc, sprawa C -89/91). W świetle tych okoliczności udzielenie odpowiedzi jest konieczne dla rozstrzygnięcia sporu zawisłego przed sądem krajowym.

SSO Anna Janas

SSO Aneta Łazarska

SSO Renata Puchalska

NA ORYGINALE WŁAŚCIWE PODPISY
za zgodność

Sekretarz
ST. SEKRETARZ SĄDOWY

Anita Ciesielska